

Sygn. akt III CZP 38/09

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący)

SSN Wojciech Jan Katner

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

Protokolant Iwona Budzik

w sprawie z powództwa Wojskowej Agencji Mieszkaniowej Oddział Regionalny
w O.

przeciwko Bożenie S. i Gminie O.

o eksmisję i ustalenie,

na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 9 lipca 2009 r.,

na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego

przez Sąd Okręgowy w O.

postanowieniem z dnia 25 lutego 2009 r., sygn. akt IX Ca 33/09,:

„Czy wezwanie do udziału w procesie gminy stosownie do treści art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2005 r. Nr 41, poz. 398 z późn. zm.) oznacza, że po stronie osoby zajmującej lokal mieszkalny bez tytułu prawnego i gminy istnieje współuczestnictwo konieczne w zakresie żądania eksmisji i w zakresie określenia odszkodowania?”

Odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w O. wyrokiem z dnia 12 grudnia 2008 r., nakazał pozwanej Bożenie S., aby opróżniła lokal mieszkalny nr [...] położony w O. przy ul. G. [...], ustalił uprawnienie pozwanej do lokalu socjalnego i wstrzymał opróżnienie lokalu do czasu złożenia jej przez Gminę O. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego, ustalił obowiązek pozwanej do zapłaty na rzecz powódki Wojskowej Agencji Mieszkaniowej Oddział Regionalny w O. odszkodowania w wysokości 200% wartości należnych opłat za używanie lokalu za każdy rozpoczęty miesiąc jego zajmowania bez tytułu prawnego oraz oddalił w całości powództwo wobec pozwanej Gminy O.. Rozpoznając apelację powódki od wyroku Sąd Okręgowy w O. w części powziął istotne wątpliwości i w trybie art. 390 § 1 k.p.c. przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne sformułowane w sentencji swojego postanowienia z dnia 25 lutego 2009 r. Zagadnienie to powstało na tle następującego stanu faktycznego:

Powódka Wojskowa Agencja Mieszkaniowa Oddział Regionalny w O., w pozwie skierowanym do Sądu Rejonowego w O., wniosła o: nakazanie pozwanej Bożenie S. opróżnienia lokalu mieszkalnego nr [...] położonego w O. przy ul. G.[...], ustalenie uprawnienia pozwanej do lokalu socjalnego, ustalenie od tej samej pozwanej odszkodowania za bezumowne korzystanie z przedmiotowego lokalu w wysokości 200% wartości należnych opłat za używanie lokalu oraz ustalenie odszkodowania od Gminy O. za nieprzyznanie Bożenie S. lokalu socjalnego w wysokości opłat za używanie tego lokalu. Jako podstawę prawną żądania wobec pozwanej Bożeny S. powódka wskazała przepis art. 45 ust. 3 i art. 37a ust. 1 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2005 r. Nr 41, poz. 398 ze zm. nazywanej dalej u.z.S.Z.), natomiast w stosunku do pozwanej Gminy O. – przepis art. 45 ust. 3 w/w ustawy.

Pozwana Gmina O. wniosła o oddalenie w stosunku do niej powództwa w całości podnosząc, że przepisy ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej nie stanowią materialno prawnej podstawy obowiązku

gminy do zapłaty odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu przez inną osobę.

W toku postępowania przed sądem pierwszej instancji powódka podniosła, że do udziału Gminy O. w procesie o nakazanie opróżnienia lokalu należącego do zasobów Wojskowej Agencji Mieszkaniowej należy stosować przepisy o interwencji ubocznej.

Sąd Rejonowy w O. uznał, że Gmina O. uczestniczy w procesie eksmisyjnym w charakterze strony pozwanej (a nie interwenienta ubocznego), wskazując jednocześnie, że przepis art. 45 ust. 3 u.z.S.Z. nie reguluje pozostałych kwestii dotyczących skutków przyznania lokali socjalnych i dlatego powinien mieć zastosowanie przepis art. 14 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.). Poza tym, według sądu art. 45 ust. 3 u.z.S.Z. nie stanowi samodzielnej materialno prawnej podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej gminy za niedostarczenie lokalu socjalnego.

Powódka zaskarżyła wyrok Sądu Rejonowego w O. w zakresie oddalającym powództwo wobec Gminy O. o ustalenie odszkodowania za nieprzyznanie współpозwanej lokalu socjalnego. Wskazała, że żądanie określenia odszkodowania oznacza w swej istocie ustalenie przyszłego obowiązku oraz ustalenie sposobu określenia wysokości odszkodowania należnego powódce od gminy, na wypadek niewywiązania się przez ten podmiot z obowiązku dostarczenia uprawnionej pozwanej lokalu socjalnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 390 § 1 k.p.c. przyznaje sądowi rozpoznającemu sprawę w drugiej instancji, w wypadku powstania zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, możliwość przedstawienia tego zagadnienia do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. Z kolei Sąd Najwyższy władny jest przejąć sprawę do rozpoznania albo przekazać zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego Sądu.

W judykaturze trafnie podnosi się, że postanowienie wydane na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. powinno odpowiadać trzem wymogom: po pierwsze, odpowiedź

na przedstawione pytanie musi być niezbędna dla rozstrzygnięcia sprawy; po drugie, pytanie musi dotyczyć zagadnienia prawnego postawionego ogólnie, a nie sprowadzać się do kwestii, jak należy ocenić konkretny stan faktyczny i w rezultacie, jak rozstrzygnąć daną sprawę; po trzecie, pytanie musi dotyczyć zagadnienia, budzącego rzeczywiście poważne wątpliwości (zob. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 1956 r., 4 CO 8/56, OSPiKA 1957, z. 3, poz. 60). Poza tym przedmiotowe postanowienie nie może naruszać przepisów regulujących właściwość i skład sądu oraz sposób jego wydania. Istotne jest zwłaszcza, aby postanowienie o przedstawieniu zagadnienia prawnego zostało wydane na rozprawie (art. 375 k.p.c.), tak aby strony nie zostały pozbawione możliwości przedstawienia swojego stanowiska w tej kwestii. Ewentualne nieprawidłowości proceduralne związane z wydaniem przedmiotowego postanowienia stanowią podstawę do odmowy podjęcia uchwały (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1978 r., III CZP 64/78, OSP 1979, nr 5, poz. 84; z dnia 18 marca 2005 r., III CZP 93/04, niepubl.; z dnia 22 listopada 2007 r., III CZP 99/07, niepubl.; z dnia 25 czerwca 2008 r., III CZP 49/08, niepubl.; z dnia 19 marca 2009 r., III CZP 11/09, niepubl.).

W niniejszej sprawie postanowienie Sądu Okręgowego w O. z dnia 25 lutego 2009 r., w przedmiocie przedstawienia do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, zostało wydane na posiedzeniu niejawnym, a zatem z naruszeniem art. 375 k.p.c., co już stanowi wystarczającą podstawę do odmowy podjęcia uchwały.

Niezależnie jednak od tej przyczyny, odwołując się do wcześniejszych rozważań, należy uwzględnić, że przedmiotem przedstawienia do Sądu Najwyższego może być jedynie taka poważna wątpliwość prawna, której wyjaśnienie w formie uchwały jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy. Inaczej mówiąc konieczne jest istnienie związku przyczynowego między przedstawionym zagadnieniem prawnym, a podjęciem decyzji w sprawie, w której powstały poważne wątpliwości. Brak takiego związku przyczynowego stanowi kolejną samodzielną podstawę odmowy podjęcia uchwały (zob. np. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1996 r., III CZP 91/96, OSNC 1997, nr 1, poz. 9; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2000 r., III CZP 39/99,

niepubl.; z dnia 23 listopada 2000 r., III CZP 38/00, niepubl.; z dnia 9 czerwca 2005 r., III CZP 31/05, niepubl.; uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2004 r., III CZP 48/04, OSNC 2005, nr 9, poz. 153; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2005 r., III CZP 68/05, niepubl.; z dnia 28 lutego 2006 r., III CZP 3/06, niepubl.; 12 kwietnia 2006 r., III SZP 2/06, niepubl.; z dnia 14 listopada 2006 r., III CZP 84/06, niepubl.).

Według tych kryteriów niewątpliwie nie zachodzi potrzeba rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia, w zakresie, w jakim dotyczy ono żądania eksmisji. Skarżąca nie kwestionowała w apelacji korzystnego dla niej, w tym też zakresie, rozstrzygnięcia, a zatem wyrok sądu pierwszej instancji, w tym zakresie uprawomocnił się. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, przy czym nie może wyjść poza granice zaskarżenia. Prawomocne orzeczenie o eksmisji nie podlega kontroli na etapie postępowania apelacyjnego i nie można w oparciu o takie rozstrzygnięcie konstruować zagadnienia prawnego.

Również rozstrzygnięcie szerszego przedmiotowo zagadnienia prawnego, dotyczącego współuczestnictwo w zakresie żądania określenia odszkodowania, nie ma znaczenia dla rozpoznania apelacji w postępowaniu odwoławczym, w którym po obu stronach występują pojedyncze podmioty a Gmina O. niewątpliwie brała udział w niniejszym postępowaniu w pierwszej instancji. Trzeba jednocześnie wskazać, że art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w procesie o eksmisję, nie stanowi materialnoprawnej podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej gminy. Jest to norma wyłącznie o charakterze procesowym, która decyduje o udziale gminy w tym postępowaniu. Zagadnienie charakteru współuczestnictwa po stronie pozwanej w postępowaniu apelacyjnym, ze względu na treść art. 378 § 2 k.p.c., mogłoby mieć znaczenie dla rozpoznania apelacji wniesionej przez jednego ze współpозwanych od orzeczenia uwzględniającego wobec niego powództwo.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 390 k.p.c. oraz art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) orzekł jak w sentencji.

/tp/